

En Forpost.

—o—

I Aaret 1877 udkom i Kommission hos Boghandler Torst i København et Særtryk af en Artikel, som havde staaet i »Socialdemokraten«, og har Overskriften: *Den ugifte Kvindes juridiske Stilling*. Forfatterens Navn var I. Liljenkrantz, og Skriftet solgtes for den beskedne Pris af 10 Øre. For Dansk Kvindesamfund, som har sin store Del i, at Spørgsmaalet om den ugifte Moders og hendes Barns Stilling, fik en forholdsvis tilfredsstillende Løsning i Loven af 27. Maj 1908, kan det være af Interesse at vide, at allerede 30 Aar forinden har en Kvinde — thi I. Liljenkrantz var en Kvinde — taget dette Spørgsmaal under Behandling og stillet Forslag om, hvilke Reformers hun mente nødvendige. Fru Liljenkrantz begynder sit Skrift med at undersøge, hvorledes den forførte Kvinde i Fortiden har været stillet, ja hun gaar helt tilbage til den tidlige Middelalder og anfører gammelgermanske og frankiske Lovbestemmelser, ifølge hvilke ikke blot Forførelsen men ogsaa Forsøg paa Forførelse betragtes som en stor Brøde, for hvilken den skyldige drages til Ansvar paa det strængeste. Derefter undersøger hun Forholdet i sin Samtid og paaviser at Lovene i Amerika og England værner om Kvindens moralske Rettigheder, ligesom ogsaa den offentlige Mening i disse Lande dømmer Forførelsen ligesaa strengt som den forførte. Den franske Code Napoleon derimod lægger Ansvaret paa Kvinden alene. Hun anfører som Bevis følgende Paragrafer af den franske Civillov;

»Enhver Pige, der har fyldt 15 Aar, maa selv være ansvarlig for sin Ære.

Enhver Forførelse bliver straffet.

Ethvert i Forvejen givet Ægteskabsløfte er ugyldigt.

Moderen skal forsørge de uægte Børn.»

Derefter gaar hun over til at undersøge Forholdet i de skandinaviske Lande. I Danmark og Norge gælder endnu i 1877 den gamle Lov af 1734, og i Sverige en Lov omtrent fra samme Tidspunkt og næsten enslydende. Den besvangrede Kvinde kan ifølge disse Love hverken forlange Ægteskab eller Skadeserstatning af Forføreren, med mindre hun med lovfaste Vidner kan godtgøre, at han inden Forførelsen har forpligtet sig til at ægte hende. Med Hensyn til det udenfor Ægteskab fødte Barns Forsørgelse skal Faderen give Halvdelen af den Sum, som behøves til Barnets nødvendige Underhold. Mod denne sidste Bestemmelse vender Forfatterinden sig især med megen Harme og paataler navnlig den Uret, at det ikke paalægges Barnefaderen at sørge for Moderen under Svangerskabet og Barselsengen.

Hun slutter sit Skrift med følgende Forslag til Reformers:

§ 1. Hvis en uberygtet Kvinde bliver besvangret, og Forføreren nægter at ægte hende, saa skal Domstolene tilkende hende Ret til at bære hans Navn samt tvinge ham til at give hende en aarlig Understøttelse efter hans Formue og uvillige Mænds Skøn.

§ 2. Var Kvinden i Forvejen for nogen Slags Letfærdighed berygtet, og den sigtede Mand derfor kan for sikkert og tydeligt Bevis, saa fritages han for at give hende sit Navn og aarlig Understøttelse; dog maa han sørge for hendes ordentlige Forplejning under Svangerskabet og Barselsengen, og hvis hun ved Barnefødslen paadrager sig noget Sygdomstilfælde, maa han betale Læge og Forplejning indtil at hun har genvundet sit Helbred.

§ 3. Hvad enten Kvinden var berygtet eller uberygtet, skal Barnefaderen helt forsørge Barnet, med mindre han kan bevise, at hun ved Tiden for Besvangrelsen har havt Omgang med flere, i hvilket Fald Barnet i juridisk Forstand faar dem alle til Fædre, saa at Udbetalingen af den til Barnets Forsørgelse nød-

vendige Sum fordeles paa dem alle.

§ 4. Var Kvinden et prostitueret Fruentimmer, saa skal Barnet forsværes af Staten.

Fru Liljenkrantz's Skrift i 1877 var kun en enlig Svale, som ingen Sommer bebudede. Først i Slutningen af Firserne begyndte man i »Kvinden & Samfundet« at drøfte Spørgsmaalet om det udenfor Ægteskab fødte Barns Ret til at arve Faderen og bære hans Navn og først i 1906 tog Dansk Kvindesamfund Spørgsmaalet under rationel Behandling.

Nu har Fru Liljenkrantz forlængst nedlagt sine Vaaben i Kvindesagens og Fremskridtets Tjeneste. Den 4. Februar d. A. fyldte hun halvfjerds, Det er en Livsbane fuld af Begivenheder og Omskiftelser, den gamle Pioner kan se tilbage paa. Man stiller sig ikke ustraffet i Idealets Tjeneste. Fru Liljenkrantz har frivillig taget paa sig alt, hvad denne Tjeneste krævede af hende. Det klinger næsten som et Eventyr, en Saga, at hun Datteren af Kong Oscar d. 1ste Hofmarskal, den senere Landshövding, Grev Gustav Liljenkrantz udstyret af Naturen med Evner og Talenter forlod sit Fædreland og sit rige Nydelsesliv, som hendes Samfunds stilling dér bød, og sluttede sig til det socialdemokratiske Parti i Danmark, dog først efter at have forvissat sig om, at det havde Kvindens Ligeberettelse paa sit Program. Selv om hendes Kamp for Kvindens Frigørelse ikke er ført indenfor Dansk Kvindesamfunds Rækker, og hendes Navn kun er de færreste af dets Medlemmer bekendt, vil vi dog med Taknemlighed og Beundring mindes den enlige Forpost, som i 1877 løsnede et Skud mod en forældet og uretfærdig Samfundsbetragtning.

